

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 16^{ΗΣ} ΜΑΪΟΥ 1985

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΛΟΥΚΑ ΜΟΥΣΟΥΛΟΥ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Διονύσιος Ζακυθινός, παρουσιάζων τὸ κατωτέρω βιβλίον, λέγει τὰ ἑξῆς:

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω τὸν «Κατάλογον τῶν νέων ἀραβικῶν χειρογράφων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης τοῦ Ὁρους Σινᾶ» (Ἀθῆναι, 1985), ὑπὸ Ἰωάννου Μεϊμάρη Δρ. Φ., Ἐρευνητοῦ τοῦ Κέντρου Ἑλληνικῆς καὶ Ρωμαϊκῆς Ἀρχαιότητος τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἐρευνῶν.

Ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ μοναχικοῦ βίου εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ὁρους Σινᾶ καὶ ἰδιαιτέρως ἀπὸ τῆς ιδρύσεως τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καὶ Φρουρίου, κατὰ τὸν 6ον μ.Χ. αἰῶνα, ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανόν, εὔρον εἰς αὐτὴν ἄσυλον πολλοὶ Ὁρθόδοξοι μοναχοί. Εἰς τὴν πνευματικὴν ταύτην ὁασιν τῆς Συναϊτικῆς Χερσονήσου ἀπεθησαύρισαν ὅλους τοὺς θρησκευτικῆς ἐμπνεύσεως καλλιτεχνικοὺς θησαυροὺς των, μεταξὺ τῶν ὁποίων πολυάριθμα καὶ πολύτιμα χειρόγραφα εἰς τὴν ἑλληνικὴν, καθὼς καὶ εἰς τὰς γλώσσας τῶν χωρῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας προήρχοντο. Δὲν θὰ ᾔτο ὡς ἐκ τούτου ὑπερβολικόν, νὰ ἀναζητήσωμεν τὴν ἀρχὴν τῆς Συναϊτικῆς βιβλιοθήκης (οὐχὶ βεβαίως ὑπὸ τὴν σημερινὴν ἔννοιαν τοῦ ὅρου) εἰς τὸν πέμπτον καὶ ἕκτον αἰῶνα μ.Χ.

Καθὼς μαρτυρεῖ ὁ ἱστορικὸς Προκόπιος, ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός, μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς Μονῆς, ἀπέστειλεν πολλὰ δῶρα εἰς τοὺς πατέρας, μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ ἀρκετὰ βιβλία. Παρόμοιαι δωρεαὶ ἔγιναν κατὰ τὴν μακραίωνα ἱστορίαν τῆς Μονῆς καὶ ἀπὸ ἄλλους αὐτοκράτορας, βασιλεῖς, ἡγεμόνας, Πατριάρχας, Μητροπολίτας καὶ Ἐπισκόπους. Τὸ κύριον ὅμως σῶμα τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς Συναϊτικῆς βιβλιοθήκης παρήχθη ἐπιτοπῶς ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς διὰ τὰς

καθημερινάς των ανάγκας. Τὸ σῶμα αὐτὸ περιλαμβάνει ἔργα ἐπωνύμων πατέρων τῆς Σιναϊτικῆς Χερσονήσου καὶ τῶν γειτονικῶν μοναστικῶν κέντρων τῆς Συρίας, Παλαιστίνης καὶ Αἰγύπτου ὅπως τῶν ὁσίων Νείλου, Ἰωάννου τῆς Κλίμακος, Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, Ἐφραίμ τοῦ Σύρου καὶ πολλῶν ἄλλων ἀνωνύμων πατέρων, τὰ ὅποια, ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὰς καθημερινὰς ἀκολουθίας βασικῶν λειτουργικῶν κειμένων, ἀντέγραψαν πολλὰς φορὰς ἀλλὰ καὶ μετέφρασαν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν εἰς τὰς μητρικὰς των γλώσσας, τὴν ἀραβικὴν, συριακὴν, ἀρμενικὴν, γεωργιανὴν, κοπτικὴν, αἰθιοπικὴν καὶ σλαβωνικὴν. Κώδικες ὅλων τούτων τῶν γλωσσῶν ἀπαρτίζουν σήμερον τὴν πλουσίαν Σιναϊτικὴν βιβλιοθήκην, τὴν ὅποιαν προσωπικῶς θὰ ἀπεκάλουν βιβλιοθήκην τῆς μοναστικῆς χριστιανικῆς κοινωνίας τῶν ἐθνῶν τοῦ Μεσογειακοῦ χώρου. Οἱ χειρόγραφοι οὗτοι ἱεροὶ κώδικες ἐφυλάσσοντο κυρίως εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς κεντρικῆς μονῆς, εἰς τὰς πέριξ μονὰς καὶ κατὰ μικροὺς ἀριθμοὺς εἰς τὰ πολυάριθμα μεμονωμένα ἀσκητήρια. Τινὲς ἐξ αὐτῶν κατὰ τὰς δυσκόλους περιόδους τοῦ μοναχισμοῦ, ὅταν αἱ σκῆται κατεστράφησαν ὑπὸ ἀλλοθρήσκων ἐπιδρομέων, μετεφέρθησαν εἰς τὴν κεντρικὴν μονήν. "Ὅσοι ἦτο δυνατόν ἐχρησιμοποιήθησαν, ἐνῶ οἱ λοιποὶ ἐφυλάχθησαν δεόντως εἰς χώρους ἀσφαλεῖς.

Τὸ ἔτος 1975, κατὰ τὴν διάρκειαν ἀναστηλωτικῶν ἐργασιῶν εἰς τὴν παλαιὰν σκευοφυλακίαν, ἡ ὁποία εἶχε κατ' ὅλοσχερὸς κατὰ τὴν πυρκαϊὰν τοῦ 1971, ἀπεκαλύφθη εἰς χώρος, ἐντὸς τοῦ ΒΑ τείχους τῆς μονῆς, μὲ πλῆθος λησμονημένων ἀντικειμένων, τὰ ὅποια, ἀφοῦ εἶχον περιέλθει εἰς ἀχρηστίαν, ἐναπετέθησαν ἐκεῖ διὰ νὰ αὐτοκαταστραφῶν. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τούτων ἀπετελεῖτο ἀπὸ χειρογράφους κώδικας διαφόρων γλωσσῶν. Οἱ κώδικες οὗτοι, ἀφοῦ ἔτυχον τῶν πρώτων βοηθειῶν καθαρισμοῦ καὶ ταξινομήσεως κατὰ γλώσσας, συνεκεντρώθησαν εἰς καταλλήλως διαμορφωμένον χώρον τῆς βιβλιοθήκης πρὸς χρῆσιν τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων, οἱ ὅποιοι θὰ ἡσχολοῦντο μὲ τὴν σύνταξιν τῶν καταλόγων, μετὰ τὴν μικροφωτογράφησιν ὅλου τοῦ ὕλικου.

Ἡ κατάστασις τῶν χειρογράφων τούτων, ἀλλὰ καὶ τὸ περιεχόμενόν των ἔφερον τοὺς Σιναῖτας πατέρας ἐνώπιον τῶν εὐθυνῶν των ἔναντι αὐτῶν, οἱ ὅποιοι τὰ ἐφύλαξαν, καὶ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, ὁ ὅποιος, πληροφορηθεὶς τὸ γεγονός, ἀνυπομονοῦσε νὰ μάθῃ ὑπευθύνως κάτι περὶ αὐτῶν. Τοιοῦτοτρόπως, μετὰ τὴν ταξινόμησιν, βασικὴν συντήρησιν καὶ μικροφωτογράφησιν τῶν χειρογράφων αὐτῶν ἀνετέθη σταδιακῶς ἡ καταλογογράφησις των εἰς ἀνεγνωρισμένα ἱδρύματα καὶ ἐπιστήμονας κύρους. Εἰς τὸν ἐρευνήτην τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν, κ. Ἰωάννην Ἑμμ. Μεϊμάρην, ἀνετέθη ἡ καταλογογράφησις τῶν ἀραβικῶν χειρογράφων, ἐκ μέρους τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ, κυρίου Δαμιανοῦ καὶ τῆς περὶ αὐτὸν Συνάξεως τῶν Σιναϊτῶν πατέρων, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1983.

Ὁ κ. Μειμάρης, κατόπιν συνεννόησεως μετὰ τοῦ διευθυντοῦ του, καθηγητοῦ καὶ ἀκαδημαϊκοῦ κυρίου Μ. Σακελλαρίου καὶ τοῦ Προέδρου τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν, καθηγητοῦ κυρίου Ν. Σβορώνου, οἱ ὅποιοι τὸν ἐνεθάρρουν πρὸς τοῦτο, ἀνταπεκρίθη εἰς τὴν παράκλησιν τῶν Συναϊτῶν Πατέρων καὶ εὐθὺς ἀμέσως ἐπραγματοποίησε περὶ τὰ τέλη Νοεμβρίου - ἀρχὰς Δεκεμβρίου τοῦ 1983, τὴν πρῶτην του ἀποστολὴν εἰς τὴν Μονήν. Κατὰ τὴν ἀποστολὴν ταύτην ἡσχολήθη μὲ τὴν ἐπαλήθευσιν ἑνὸς ἐκάστου ἀπηρτισμένου σώματος κωδικολογικῶς καὶ ἐννοιολογικῶς, καθὼς ἐπίσης καὶ μὲ τὴν ἀρίθμησην, καταγραφὴν (ὕλης, διαστάσεων, ἀριθμοῦ φύλλων, διακόσμου, χρονολογίας, περιεχομένου μὲ γενικὸν χαρακτηρισμόν, ὅταν ὅλον τὸ περιεχόμενον ἀνταπεκρίνετο εἰς τοῦτο, π.χ. Ψαλτήριον, Ὁρολόγιον, Εὐαγγελιστάριον, μὲ ἀναφορὰν δὲ εἰς τὰ διάφορα κεφάλαια τὰ ὅποια περιεῖχε, ὅταν τὸ περιεχόμενον του ἦτο ἀνάμικτον), μνείαν τῶν παλιμψήστων κωδίκων καὶ κατ' ἐπιλογὴν μικροφωτογράφειν διαφόρων φύλλων των. Ἐπιστρέψας εἰς Ἀθήνας ἐπεξεργάσθη τὸ ὕλικόν τῶν σημειώσεών του, τῶν μικροταινιῶν τῶν νέων ἀραβικῶν χειρογράφων, καθὼς καὶ τῶν μικροταινιῶν δειγμάτων ἐκ τῶν χρονολογημένων ἀραβικῶν κωδίκων, διὰ τὰ βοηθηθῆ εἰς τὴν χρονολόγησιν τῶν ἀχρονολογήτων κωδίκων. Μετὰ τὸ πέρας καὶ τῆς φάσεως ταύτης ἐπραγματοποίησε τὴν β' ἀποστολὴν του εἰς τὴν Μονήν, τὸν Αὐγούστον 1984, δι' ἐπαλήθευσιν καὶ ἐπιτόπιον ἔλεγχον τῶν στοιχείων, τὰ ὅποια περιείχοντο εἰς τὰς μικροταινίας, ἀλλὰ καὶ ὧν δὲν εἶχε συμπεριλάβει καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ἔκρινεν ὅτι ἔπρεπε νὰ συμπεριλάβῃ. Ἄλλος λόγος τῆς μεταβάσεως του ἐκεῖ ἦτο ἡ λήψις ὠρισμένων ἐγχρώμων φωτογραφιῶν, μὲ τὰς ὁποίας θὰ ἐπλαισίωνε τὸν ὑπὸ δημοσίευσιν κατάλογον. Κατὰ τὴν ἀποστολὴν ταύτην ἐπεχείρησεν ἐπίσης τὴν διαλογὴν ὧν ἐγγράφων ἦτο δυνατόν νὰ ἀνοίξῃ ἄνευ βοηθείας εἰδικοῦ συντηρητοῦ.

Ὁ συγγραφεὺς ὠδηγήθη εἰς τὴν γραφὴν ἑνὸς καταλόγου ἀποσκοποῦν εἰς τὸ νὰ πληροφρήσῃ ἐν συντομίᾳ καὶ κατὰ τρόπον ἀπλοῦν πρῶτον τοὺς Συναϊτας πατέρας διὰ τὸ τί προσετέθη εἰς τὴν βιβλιοθήκην των καὶ κατ' ἐπέκτασιν τοὺς ἐπιστήμονας καὶ τοὺς ἀπλοὺς φίλους τῆς ἀρχαιολογίας περὶ τῶν νέων εὐρημάτων. Ἡ ἱκανοποίησις τοῦ συνόλου τῶν ἐνδιαφερομένων ἐντὸς τοῦ συντομωτέρου χρονικοῦ διαστήματος καὶ αἱ ἰδιάζουσαι συνθῆκαι, ὑπὸ τὰς ὁποίας ὑπεχρεώθη νὰ ἐργασθῇ, τὸν ἠνάγκασαν νὰ ἀπλοποιήσῃ τὴν γνωστὴν εἰς εἰδικούς μόνον μέθοδον συντάξεως καὶ δημοσίευσσεως καταλόγων χειρογράφων μὲ τοὺς πολλοὺς τεχνικοὺς ὅρους. Σεβόμενος δὲ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ βιβλιοφύλακος τῆς Μονῆς, κατέγραψε τοὺς κώδικας κατὰ εἶδος ὕλης γραφῆς, δηλαδὴ πρῶτον τοὺς μεμβρανίνους καὶ μετὰ τοὺς χαρτῶους καὶ ὄχι, ὅπως συνήθος γίνεται μὲ βάσιν τὰ γνωστὰ μεθοδολογικὰ κριτήρια, κατὰ θέμα καὶ χρονολογίαν. Ἐδῶσεν, ὅπου ἔκρινεν ἀπαραίτητον, ὅλα τὰ κεφάλαια ὠρισμένων κω-

δίκων, ἐφυλλαρίθμησεν ἀπὸ μνήμης τοὺς κώδικας, χωρὶς νὰ γράψῃ μὲ μολύβι ἐπ' αὐτῶν τὸν αὖξοντα ἀριθμὸν φύλλων, ἐκτὸς μεμονωμένων περιπτώσεων καὶ ἔδωκε μόνον τὰς χρονολογίας τῶν χρονολογημένων κωδίκων. Δὲν ἐχρονολόγησεν οὔτε κατὰ προσέγγισιν ἓνα ἕκαστον τῶν ἀχρονολογήτων κωδίκων, διότι, ἂν καὶ ἐπεχείρησε, βάσει τῶν παλαιογραφικῶν στοιχείων τῶν χρονολογημένων κωδίκων τῆς γνωστῆς συλλογῆς ἀραβικῶν χειρογράφων τῆς Μονῆς, νὰ χρονολογήσῃ τοὺς ἀχρονολογήτους, δὲν ἐπέισθη πρὸς τοῦτο, ἐπειδὴ οἱ ἀντιγραφεῖς ἀρκετὰς φορὰς ἐμιμοῦντο τὸν γραφικὸν χαρακτῆρα τοῦ πρωτοτύπου, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀντέγραφον.

Ἀπὸ τὰς χρονολογίας, τὰς ὁποίας φέρουν ὀλίγοι ἐκ τῶν μεμβρανίνων κωδίκων 859, 868, 901, 902, 936, 965 καὶ 999 μ.Χ. καὶ ἐκ τῶν χαρτῶν 1001, 1016, 1160, 1192, 1246, 1250, 1251, 1252, 1256, 1261, 1278, 1287, 1288, 1296 μ.Χ., χρονολογεῖ γενικῶς τὰ εὑρεθέντα χειρόγραφα, τὰ μὲν μεμβράνινα εἰς τὸν 9ον καὶ 10ον αἰῶνα, τὰ δὲ χαρτῶα εἰς τοὺς 11ον, 12ον καὶ 13ον αἰῶνας. Ὁ μεμβράνινος κῶδιξ, ὑπ' ἀριθμὸν 16 τοῦ 859 μ.Χ., καθίσταται ὁ παλαιότερος χρονολογημένος ἀραβικὸς κῶδιξ τῆς Μονῆς Σινᾶ, καθότι εἶναι γραμμένος 8 χρόνια ἐνωρίτερον τοῦ κώδικος ὑπ' ἀριθμὸν 110 τῆς παλαιᾶς συλλογῆς, ὁ ὁποῖος φέρει χρονολογίαν 867 μ.Χ.

Ἀπαντῶνται τὰ ἀκόλουθα χρονολογικὰ συστήματα ἐν ἕκαστον χωριστὰ ἢ καὶ εἰς ἀντιστοιχίαν μὲ τὰ ὑπόλοιπα:

Ἔτη ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἢ ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀδὰμ (5508/9 π.Χ.).

Ἔτη ἀπὸ Ἀλεξάνδρου υἱοῦ Φιλίππου τοῦ Ἑλλήνου (τῶν Σελευκιδῶν) (312 π.Χ.)

Ἔτη Μαρτύρων ἢ ἀπὸ Διοκλητιανοῦ (284 μ.Χ.).

Ἔτη Ἀράβων ἢ ἀπὸ Ἑγείρας (622 μ.Χ.).

Μῆνες εἶναι εἰς χρῆσιν (ἐκτὸς τῶν ἐντοπιῶν Συρο-Παλαιστινιακῶν Ἀϊλούλ, Τισρίν, Κανὸν κλπ.) οἱ τοῦ ἐπισήμου μουσουλμανικοῦ κράτους Μουχάρραμ, Σάφαρ, Ραμπία κλπ., οἱ Κοπτικοὶ Τούτ, Μπάμπα, Χατούρ κλπ. καὶ οἱ ρωμαῖκοι Ἰανουάριος, Φεβρουάριος, Μάρτιος κλπ., ἀναλόγως τοῦ τόπου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐγράφη τὸ χειρόγραφον, ἢ κατὰ τὸ πρωτότυπον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀντέγραψεν ὁ ἀντιγραφεύς.

Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενόν των εἶναι θεολογικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ χαρακτῆρος. Ἐκ τῆς θύραθεν δὲ παιδείας ἔχομεν δύο ἱατρικοῦ περιεχομένου. Βάσει λοιπὸν τοῦ κανόνος, ὅτι ἐκ τοῦ περιεχομένου τῶν βιβλίων γνωρίζει κανεὶς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἰδιοκτῆτου των, τὰ νέα ταῦτα ἀραβικὰ χειρόγραφα ἀνῆκον εἰς τὴν μοναστηριακὴν βιβλιοθήκην καὶ ἦσαν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν χρῆσιν τῶν μοναχῶν.

Ὅλα προέρχονται, ὡς μᾶς πληροφοροῦν αἱ σημειώσεις καὶ ἐνθυμήσεις των, ἀπὸ μοναστηριακὰ βιβλιογραφικὰ ἐργαστήρια, ὅπως τῆς Λαύρας τοῦ Ἀγίου Σάββα, τοῦ ἁγίου Χαρίτωνος, τῶν Μονῶν τῆς ἐρήμου τοῦ Ἰορδάνου, τῆς Ραϊθοῦ, τῆς Μονῆς τοῦ Ὁρους Σινᾶ, τῶν πόλεων Δαμασκοῦ καὶ Κλύσματος καθὼς καὶ ἀπὸ ἰδιώ-

τας μοναχούς καὶ λαϊκοὺς, τὰ ὀνόματα τῶν ὁποίων, ἄλλα εἶναι νέα εἰς ἡμᾶς καὶ ἄλλα μᾶς εἶναι γνωστὰ ἀπὸ ἄλλας συλλογὰς χειρογράφων. Ὅλα ἐγράφησαν ἢ μετεφράσθησαν ἀπὸ μοναχούς, διὰ δαπάνης ἐπίσης μοναχῶν. Ἡ γραφή τῶν περισσοτέρων κωδίκων εἶναι μετρία, ὀλίγων δὲ καλλιγραφικὴ. Ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν χρησιμοποιεῖται ἡ δημοτικὴ τῆς ἐποχῆς, ἡ ὁποία μὲ τὰ σημερινὰ κριτήρια ἔχει ἄρκετὰ ἐκφραστικὰ καὶ ὀρθογραφικὰ λάθη, εἰς ὀλίγας δὲ περιπτώσεις εἶναι ρέουσα.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἀραβικὸν κείμενον, ὁ συγγραφεὺς δὲν προέβη εἰς διόρθωσιν τῶν ὀρθογραφικῶν καὶ φραστικῶν σφαλμάτων, ἐφ' ὅσον δὲν ἡλλοίωον τὸ νόημα. Τὸ ἐλληνικὸν κείμενον προσεπάθησε νὰ τὸ μεταφέρῃ εἰς γλῶσσαν προσιτὴν, ἀποσκοπῶν μόνον εἰς τὸ νὰ γίνουιν κατανοηταὶ ὅλαι αἱ ἔννοιαι.

Ὁ κατάλογος καὶ εἰς τὰ δύο μέρη του, τὸ ἐλληνικὸν καὶ τὸ ἀραβικόν, περιλαμβάνει τὰ προλεγόμενα, τὴν εἰσαγωγὴν, τὴν περιγραφὴν τῶν 70 μεμβρανίνων κωδίκων, ἐνὸς μεμβρανίνου σπαράγματος, τὴν περιγραφὴν τῶν 85 χαρτῶν κωδίκων, τὰς ἐνθυμήσεις καὶ διαφόρους σημειώσεις, τὰς ὁποίας περιέλαβε χάριν τῶν χρονολογιῶν, τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν τοπωνυμίων. Ἐπίσης περιέχει κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν εὐρετήρια θεμάτων, κυρίων ὀνομάτων, ἐθνικῶν ὀνομάτων, ὀνομάτων θρησκευτικῶν ὁμάδων, μονῶν καὶ ἐκκλησιῶν· εὐρετήρια γραφῶν, ἀντιγραφῶν, μεταφραστῶν καὶ ἱατρῶν· εὐρετήρια παλιμψήστων, διακεκοσμημένων καὶ χρονολογημένων κωδίκων καὶ ἄλλα. Τὸ κείμενον ἔχει ἐμπλουτισθῇ ἐπίσης μετὰ 142 μαυροάσπρων φωτογραφιῶν δειγμάτων γραφῆς τῶν κωδίκων καὶ μετὰ 20 ἐγχρώμων φωτογραφιῶν μικρογραφιῶν, διακοσμητικῶν ἐπιτίτλων καὶ κειμένων, τὰς ὁποίας ἐπέλεξε ὡς τὰς πλέον ἀντιπροσωπευτικὰς. Ἡ ἀρίθμησης τῶν σελίδων εἶναι διαφορετικὴ διὰ τὸ ἐλληνικὸν καὶ διαφορετικὴ διὰ τὸ ἀραβικὸν μέρος.

Ἡ σπουδαιότης τῶν νέων ἀραβικῶν χειρογράφων.

Πέραν τῆς συνήθους σπουδαιότητος καὶ τοῦ ὄγκου των — 2881 μεμβράνινα φύλλα, 411 παλίμψηστα, 4170 χαρτῶα καὶ 345 ἔγγραφα (σημειωτέον, ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρεται μόνον εἰς ὅσα κατέστη δυνατόν νὰ ἀνοίξῃ ἄνευ τῆς βοήθειας εἰδικοῦ συντηρητοῦ) — κατὰ τὴν γνώμην τοῦ συγγραφέως, οἱ κώδικες προσθέτουιν μόνον ὀλίγα εἰς ἐκεῖνα τῆς γνωστῆς εἰς ἡμᾶς παλαιᾶς συλλογῆς τῆς Μονῆς. Τοῦναντίον τὰ ἔγγραφα θὰ προσθέσουιν πέραν πάσης ἀμφιβολίας πολλὰ νέα στοιχεῖα καὶ διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται ἡ ἄμεσος μελέτη καὶ δημοσίευσίς των. Ἀκριβῆς ἐκτίμησις τῆς σπουδαιότητος τῶν χειρογράφων αὐτῶν θὰ γίνῃ μόνον μετὰ τὴν μελέτην τῶν ἔγγράφων καὶ τὴν σύγκρισιν ὁλοκλήρου τοῦ νέου ὑλικοῦ, κωδίκων καὶ ἔγγράφων, μετ' ἐκείνου τῆς παλαιᾶς συλλογῆς τῆς Μονῆς καὶ τῶν ἄλλων παρεμφερῶν συλλογῶν ἀραβικῶν χειρογράφων.

Ὁ κατάλογος οὗτος, ὁμοῦ μετὰ τῶν καταλόγων τῶν μέχρι τὸ 1975 γνωστῶν ἀραβικῶν χειρογράφων τῆς Μονῆς, τῆς Gibson Margaret Dunlop τοῦ ἔτους 1894, τοῦ A. S. Atiya τοῦ 1955 καὶ τοῦ M. Kamil τοῦ 1970, καλύπτει ὁλόκληρον τὴν συλλογὴν τῶν ἀραβικῶν χειρογράφων κωδίκων. Πλήρῃ εἰκόνα τῆς Σιναϊτικῆς συλλογῆς ἀραβικῶν χειρογράφων θὰ ἔχωμεν μετὰ τὴν μελέτην καὶ ἔκδοσιν καὶ τῶν ἀραβικῶν ἐγγράφων, τὰ ὅποια εὐρέθησαν ἐπίσης τὸ 1975.

Διὰ τοὺς ἀσχολουμένους εἰδικῶς μὲ τὴν Ἱστορίαν τῆς ἀραβικῆς γλώσσης καὶ γραφῆς, τοὺς ἱστορικοὺς τῆς τέχνης, φιλολόγους, θεολόγους κλπ., ὁ παρὼν κατάλογος δίδει μόνον μίαν ἀμυδρὰν εἰκόνα καὶ ἀποσκοπεῖ εἰς τὸ νὰ ἀποτελέσῃ τὸ ἑναυσμα διὰ τὴν περαιτέρω ἔρευναν καὶ μελέτην τοῦ νεοευρεθέντος χειρογράφου αὐτοῦ ὅλικοῦ.

Ὁ κ. Μειμάρης ὠλοκλήρωσε τὴν ἐργασίαν τοῦ παρόντος καταλόγου, ὁ ὁποῖος εἶδε τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1985, εἰς συντομώτατον χρονικὸν διάστημα. Εἰς τοῦτο συνέβαλε τὸ Ἐθνικὸν Ἰδρυμα Ἑρευνῶν καὶ οἱ πατέρες τῆς Μονῆς Σινᾶ, οἱ ὅποιοι μὲ πολὺ ζῆλον, ἀγάπην καὶ ἐνδιαφέρον παρηκολούθησαν τὸ ἔργον του καὶ μετὰ προθυμίας καὶ καλωσύνης ἔθεσαν εἰς τὴν διάθεσίν του πᾶν ὅ,τι διηυκόλυνε καὶ ἐξυπηρετεῖ τὴν προσπάθειάν του. Εἰς ὅλους ὁ συντάκτης ἐκφράζει τὰς θερμὰς του εὐχαριστίας.